



People's solutions to deal with floods at the local level (Case study: Agh Qola and Gamishan cities)

Gholamreza Khoshfar^{۱*} and Shahrabano Mirzakhani^۲

Article history:

Submitted: 9 July 2024

Revised: 15 March 2025

Accepted: 2 June 2024

Available Online: 2 June 2024

How to cite this article:

Khoshfar, Gh., and Mirzakhani, Sh. 2026. People's solutions to deal with floods at the local level (Case study: Agh Qola and Gamishan cities), Rural Development Strategies, 12(4): 613-626. <https://doi.org/10.22048/rdsj.2026.466839.2185>

Abstract

Flooding is one of the most significant natural hazards, imposing widespread social, economic, and environmental consequences on local communities, particularly in vulnerable regions. In this context, community participation plays a crucial role in enhancing the effectiveness of flood management and mitigating its adverse impacts. The primary objective of this study is to identify the factors influencing local community participation in flood management in Aq Qala and Gomishan counties. Methodologically, this research adopts a quantitative, survey-based approach. The statistical population comprised all urban and rural residents of Aq Qala and Gomishan counties in 2022. Using Cochran's formula, a sample of 384 respondents was selected through a multistage cluster sampling method. Data were collected using a researcher-developed questionnaire. The validity of the instrument was confirmed through content validity (face validity), and its reliability was verified using Cronbach's alpha coefficient ($\alpha = 0.792$), indicating acceptable internal consistency. Data analysis was conducted to examine the effects of key independent variables, including social trust, social participation, social communication, awareness, economic factors, institutional factors, and perceived risk severity, on participatory flood management. The findings reveal that among the examined variables, institutional factors exert the strongest influence on improving participatory management performance, with a beta coefficient of 1.499. Following institutional factors, social trust and interaction demonstrated a significant positive effect on participatory management, with a beta coefficient of 0.731. These results underscore the critical role of effective institutions and trust-based social relationships in fostering community engagement in flood management initiatives. Moreover, the study confirms that the integrated theoretical framework employed provides a robust and suitable model for identifying and explaining the determinants of participatory management in local communities. The constructs of this framework were able to explain the social phenomenon under investigation to a considerable extent. Based on the findings, strengthening the institutional capacity of local councils, village

^۱- Associate Professor, Department of Sociology and Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, Golestan University, Gorgan, Iran.

^۲- Ph.D. Candidate of Social Sciences-Sociology of Economics and Development, Department of Development and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Mazandaran University, Babolsar, Iran .



Corresponding Author: khoshfar@gmail.com

© 2022, University of Torbat Heydarieh. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).

administrations, and disaster management organizations, enhancing transparency and accountability, promoting two-way communication with local communities, and increasing public awareness through targeted and context-specific flood risk education are recommended to encourage informed and effective community participation in flood management.

Keywords: flood, participatory management, vilages, Aq qala, Gomishan.

مقاله پژوهشی

راهکارهای مردمی مقابله با بروز سیلاب در سطح محلی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان های آق قلا و گمیشان)

غلامرضا خوش فر^{۱*} و شهربانو میرزاخانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۹ تیر ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۲۵ اسفند ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۳ خرداد ۱۴۰۳

چکیده

سیلاب به عنوان یکی از مهم ترین مخاطرات طبیعی، همواره پیامدهای گسترده ای برای جوامع محلی به ویژه در مناطق آسیب پذیر به همراه داشته است. در این میان، مشارکت جامعه محلی نقش کلیدی در ارتقای اثربخشی مدیریت سیلاب و کاهش خسارات ناشی از آن ایفا می کند. هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی عوامل اثرگذار بر شیوه های مشارکت جامعه محلی در مقابله با سیلاب در دو شهرستان آق قلا و گمیشان است. این پژوهش از نظر روش شناسی، کمی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه ساکنان مناطق شهری و روستایی دو شهرستان آق قلا و گمیشان در سال ۱۴۰۱ تشکیل داده اند که بر اساس فرمول کوکران، تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه و با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی آن از طریق اعتبار محتوایی (اعتبار صوری) و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (۰/۷۹۲) تأیید شد. یافته های پژوهش نشان داد از میان متغیرهای مستقل شامل اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، ارتباطات اجتماعی، آگاهی، عوامل اقتصادی، عوامل نهادی و شدت خطر ادراک شده، عوامل نهادی با مقدار بتای ۱/۴۹۹ بیش ترین تأثیر را بر بهبود عملکرد مدیریت مشارکتی سیلاب دارند. پس از آن، متغیر اعتماد و تعامل اجتماعی با مقدار بتای ۰/۷۳۱ بیش ترین نقش مثبت را در تبیین تغییرات مدیریت مشارکتی ایفا کرده است. نتایج همچنین بیانگر آن است که چارچوب نظری تلفیقی به کاررفته در پژوهش، چارچوبی مناسب برای شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت مشارکتی در جوامع محلی بوده و سازه های آن توانسته اند یک مسئله اجتماعی پیچیده را تا حد قابل قبولی تبیین کنند. بر اساس یافته ها، تقویت ظرفیت نهادی شوراهای محلی، دهیاری ها و نهادهای مدیریت بحران، افزایش شفافیت و پاسخگویی نهادی، تقویت ارتباط دوسویه با جامعه محلی و ارتقای آگاهی عمومی از طریق آموزش های هدفمند و بومی سازی شده در زمینه مخاطرات سیلاب، می تواند زمینه ساز افزایش مشارکت آگاهانه و مؤثر ساکنان در مدیریت سیلاب باشد.

کلمات کلیدی: سیل، مدیریت مشارکتی، روستاها، آق قلا، گمیشان.

۱ - دانشیار، گروه جامعه شناسی و ارتباطات، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران.

۲ - دانشجوی دکتری علوم اجتماعی-جامعه شناسی اقتصاد و توسعه، گروه توسعه و مردم شناسی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

(*)-نویسنده مسئول: khoshfar@gmail.com

مقدمه

وقوع حوادث طبیعی مانند سیلاب و زلزله در عرصه های جغرافیایی، به ویژه مناطق روستایی تاثیرات مخربی بر جای می گذارد. به طوری که این گونه حوادث اغلب با تخریب منابع اقتصادی و امکانات رفاهی و زیستی، سلامت ساکنان را به خطر می اندازند و همیشه خطر جدی برای توسعه مناطق روستایی به شمار می روند (کیخا و همکاران، ۱۴۰۲). سیل به عنوان یک پدیده مخرب طبیعی تحت تأثیر عوامل متعددی طبیعی و عوامل انسانی می باشد. در سال های اخیر نقش عوامل انسانی در بروز سیلاب ها و به ویژه شیوه های مقابله با آن توسط انسان ها مورد توجه علمی قرار گرفته است. در حالی که ایران از جمله کشورهایی است که جزء مناطق سیل خیز دنیا محسوب می شود، برخی از مناطق آن از جمله استان گلستان نیز از همین ویژگی برخوردار است و همواره جز مناطقی است که با مشکل مواجه می باشد. علاوه بر ملازمات فنی، تکنیکی نقش مردم و شیوه برخورد آنها با این پدیده نیز نیازمند توجه و مطالعه علمی است. براساس مطالعات انجام شده، سالانه نزدیک به (۴۲ رخداده) کوچک و بزرگ سیل در اقصی نقاط ایران زمین به وقوع می پیوندد. مهدوی برای دوره ای ۲۵ ساله (۱۳۵۰ تا ۱۳۷۵) سیلاب های کشور را مورد بررسی قرار داده است که نشانگر تعداد (۹۶۷ سیل) رخ داده در سطح کشور بوده است (معاونت آب و آبفا، ۱۳۹۵). همچنین متخصصان در خصوص اهمیت دستیابی به راهکارهای مقابله با مخاطرات طبیعی به ویژه سیل اظهار نموده اند که: «در ایران، مخاطره سیل سالانه خسارات فراوانی به روستائیان مناطق درگیر به ویژه در بخش مسکن وارد می کند. به همین دلیل توجه به تاب آوری کالبدی مساکن روستایی به دلیل آسیب پذیری بالای آنها در مواجهه با سیل ضروری است». (کمالی و قاسمی، ۱۴۰۲). رهیافت تاب آوری شامل ابعاد

زیرساختی، نهادی و سازمانی، اقتصادی، و اجتماعی می شود که بر اساس نتایج تحقیقات اخیر، بُعد اجتماعی در ارزیابی تاب آوری سکونتگاه های روستایی (خراسان رضوی، منطقه زشک) از مطلوبیت و کارایی بالاتری در برابر سیلاب برخوردار بوده است. (بهیارفرد و همکاران، ۱۴۰۲).

بر اساس آمار ثبت شده وقوع سیلاب در حوزه های آبخیز استان گلستان نشان دهنده وقوع ۱۱۹ واقعه سیلاب در یک دوره ۲۷ ساله است. بر این اساس متوسط سالیانه واقعه سیلاب در استان بیش از چهار مورد می باشد. در طی دوره مورد مطالعه سال ۱۳۹۱ با رخداد ۱۴ سیلاب بیش ترین آمار وقوع سیلاب و سال ۱۳۹۲ بدون رخداد سیلاب بی حادثه ترین سال وقوع سیلاب در استان را به خود اختصاص داده اند (اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری، ۱۳۹۸؛ کارگروه سیلاب، خشکسالی و مخاطرات طبیعی، ۱۳۹۸). در عین حال روند سینوسی وقوع سیلاب ها در استان بیانگر درگیر بودن پیوسته سکونتگاه های انسانی و مجموعه مدیریت بحران استان یا این پدیده طبیعی بوده است. با توجه به بررسی های صورت گرفته استان گلستان به دلیل موقعیت جغرافیایی ویژه و قرارگیری در یک اکوتون اقلیمی، پوشش گیاهی و زمین شناسی منحصر به فرد، از مناطق سیلاب خیز ایران محسوب می شود که وقوع سیلاب های سهمگین و ایجاد شرایط بحرانی در سکونتگاه های انسانی آن موجب تلفات انسانی و خسارات اقتصادی فراوانی گردیده است. از سویی، مطالعات سری های زمانی داده های اقلیمی نشانگر آن است که برخی از وقایع بحرانی با دوره های بازگشت مشخص یا نامشخص هر چند سال یک بار تکرار می شوند. بنابراین، همواره باید در مدیریت های کلان کشورها موضوع رخدادهای غیر قابل پیش بینی و همچنین، رخدادهای مخرب در سیاست گذاری ها مدنظر قرار گیرند. این ملاحظات از آن جهت حائز اهمیت است

(کرد، ۱۳۹۹)؛ تأثیر هنجارهای اخلاقی و اجتماعی در مدیریت مشارکتی مردم (یازرلو و همکاران، ۱۴۰۰؛ فخر الدین و همکاران، ۲۰۱۹؛ پرنو^۸ و همکاران، ۲۰۲۰؛ آوویان و مرنجیک^۹، ۲۰۲۰؛ زنبه^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۱)؛ و میزان تاب آوری اجتماعات محلی در مقابله با مخاطرات طبیعی به ویژه سیل (بهیارفرد و همکاران، ۱۴۰۲) بر تمایلات رفتاری انسان اثرگذارند.

براساس پیشینه نظری و پیشینه تجربی موضوع مورد بررسی و همچنین سؤالات برگرفته شده از آنها و مشخص ساختن متغیرهای تأثیرگذار بر متغیر وابسته (مدیریت خطر سیلاب در سطح محلی)، مدل مفهومی پژوهش حاضر براساس مدل ترکیبی هدف و منبع سیستم تدوین گردیده است. اثر بخشی در مدل هدف برحسب رسیدن اهداف قابل دستیابی تعریف می‌شود که به تجهیزات و امکانات فیزیکی انرژی انسانی که می‌تواند با منابع دیگر مبادله شود، مربوط است (کرایب^{۱۱}، ۱۳۷۸؛ اسمیت^{۱۲}، ۱۳۸۳؛ ادیبی، ۱۳۵۴؛ بیلدن^{۱۳}، ۲۰۰۳؛ هوی^{۱۴} و همکاران، ۱۹۹۰). مدل تأمین منابع که مبتنی بر مفهوم سیستم است برای عملکرد موزون عناصر سازمان ارزش زیادی قایل است؛ یعنی توانایی سازمان (جامعه محلی) نسبت به انطباق، رهبری، تصمیم‌گیری و فراگردهای ارتباطات. در نزد پارسونز، بقای سیستم اجتماعی به عملکرد چهار کارکرد حساس بستگی دارد. این کارکردها برای شناسایی منابع سیستم بنیادی است و می‌تواند اهداف سازمانی به شمار رود. همه سیستم‌های اجتماعی باید این چهار مشکل کارکردی را حل کنند؛ انطباق به نیاز سیستم برای کنترل محیط خود؛ کسب هدف، پاداش برای سیستم اهداف است. این سیستم، مقاصد خود را تعیین می‌کند و

که باید برای کاهش خسارات احتمالی ناشی از رخداد آن‌ها برنامه‌ریزی کرد و تمهیدات لازم را اندیشید. این تمهیدات می‌تواند شامل روش‌های پیشگیری و یا مدیریت بحران و پسابحران باشد. بدین ترتیب، با توجه به نقش محوری و تأثیرگذار عامل انسانی در مقابله با سیلاب‌ها و نیز اهمیت نحوه درک خطر سیلاب و شیوه‌های مواجهه و مقابله با آن در کاهش خطرات و خسارات ناشی از آن، در این پژوهش به شناسایی چگونگی مقابله و مدیریت با خطر سیلاب و عوامل مؤثر بر مشارکت جامعه محلی در شهرستان‌های آق‌قلا و گمیشان بر اساس تجربه سیلاب سال ۱۳۹۸ در استان گلستان پرداخته می‌شود. بنابراین، سؤال اساسی پژوهش این است که مدیریت مقابله با خطر سیلاب از سوی جامعه محلی چگونه انجام می‌شود و چه عواملی بر مشارکت مردم برای مواجهه و مقابله با سیلاب تعیین کننده می‌باشند. براساس نظریات مختلف در باب تحلیل رفتار کنشگران می‌توان نتیجه‌گیری نمود که نگرش‌ها (پیتیکاینن^۱، ۲۰۰۷؛ مارتتیسکانین^۲، ۲۰۰۷؛ آیزن و فیش‌باین^۳، ۱۹۸۰)، عوامل اجتماعی و احساسات (تریاندیس^۴، ۱۹۷۱)، ساختار و عاملیت (جلایی‌پور، ۱۳۸۷؛ گیدنز، ۱۳۸۴؛ قاسمی، ۱۳۹۲)، شدت (میزان تماس با مخاطره)، آسیب‌پذیری (قضاوت فرد از نتیجه و پیامد این مسأله)، مسؤولیت‌پذیری، اثربخشی (آگاهی)، هزینه‌های مسؤولیت (هزینه‌های مالی، روانی و جانی) (کلب^۵، ۲۰۱۲؛ راینر و کریستنسن^۶، ۲۰۱۷؛ فوئسل^۷، ۲۰۰۵)، سرمایه اجتماعی (بوردیو، ۱۳۸۹)، آموزش مردم عادی جهت انجام اقدامات پیشگیرانه در مواقع بروز بحران‌های طبیعی (زمانی، ۱۳۹۸)؛ آموزش مواجهه با بحران در هر ۴ مرحله

۸- Perrone

۹- Avoyan and Maranjik

۱۰- Zenbe

۱۱- Creep

۱۲- Smith

۱۳- Bildan

۱۴- Hoy

۱- Pietikäinen

۲- Martiskanin

۳- Aizen and Fishbein

۴- Triandis

۵- Clubb

۶- Raine and Christensen

۷- Füssel

منابع خود را برای کسب اهدافش، بسیج می‌نماید؛ یگانگی الگوها: حفظ سیستم ارزشی.

به انسجام و وحدت اجتماعی در داخل سیستم؛ حفظ

جدول ۱- مدل نظری تحقیق

Table 1-Theoretical model of the research

(Adaptation) A	G (Goal Attainment)
میزان سازگاری و انطباق مردم با شرایط محیطی جدید (حین و پس از سیلاب)	میزان تحقق اهداف مدیریت مشارکتی در مقابله با سیلاب
L (Latent Pattern Maintenance)	(Integration) I
شناسایی الگوهای مردمی مقابله با سیلاب	میزان همبستگی و اتحاد مردم در مشارکت، هم‌فکری و تعاون برای مقابله با سیلاب

مواد و روش‌ها

می‌باشد.

در تعاریف نظری متغیرهای تحقیق می‌توان عنوان نمود که، منظور از اعتماد اجتماعی، شاخصی از سرمایه اجتماعی است که تبادل اجتماعی را در شرایط عدم اطمینان و ریسک، تسهیل می‌کند. (زارع شاه آبادی و نوریان نجف، ۱۳۹۱). مشارکت اجتماعی عبارت است از: حضور نسبتاً پایدار و عنداللزوم عناصر سازنده جامعه شامل افراد، گروه‌ها، اجتماعات، نهادها و سازمان‌ها در فرایندها، امور و فعالیت‌های اجتماعی (قیصری، ۱۳۹۷). تعامل اجتماعی به معنای ایجاد رابطه بین دو یا بیشتر است که منجر به واکنشی میان آن‌ها شود و این نوع واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است (ابراهیمی، ۱۳۹۸). مفهوم رابطه اجتماعی در جامعه‌شناسی ماکس وبر^۲ از مفاهیم اساسی است. از نظر وبر مهم‌ترین شکل رفتار اجتماعی همان رفتار دوجانبه اجتماعی است که رابطه اجتماعی نامیده می‌شود و به عقیده وی بررسی آن مضمون اصلی جامعه‌شناسی است (وبر، ۱۳۷۱). تعلق خاطر به جامعه، حسی بالنده میان مردمی با منافع و سرنوشت مشترک است که بسیار حیاتی است و وجود جامعه متضمن علاقه، وابستگی و وفاداری افراد به آن و احساس پیوستگی به مای کلی است (بیدل و محمودزاده، ۱۳۹۱).

این پژوهش از نظر گردآوری داده‌ها مبتنی بر روش‌های کمی است. بدین ترتیب می‌توان گفت که پژوهش حاضر از نظر گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی و همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه ساکنان آسیب دیده از سیل سال ۱۳۹۸ شهرستان‌های آق‌قلا و گمیشان تشکیل داده‌اند. به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول منطقی کوکران استفاده گردید و حجم نمونه ۳۸۴ نفر تعیین شد. با عنایت به اینکه جامعه آماری پژوهش حاضر آسیب‌دیدگان ناشی از سیلاب اخیر استان گلستان می‌باشند که با توجه به در نظر گرفتن نیم‌رخ طولی مسیر سیلاب از مبدأ تا مقصد، شامل کلیه شهرها و روستاها از سد گلستان و بستر رودخانه گرگان‌رود در گنبد تا غرب گمیشان و روستای صیدآباد می‌باشند، در پژوهش حاضر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای توأم با طبقه‌ای متناسب تصادفی اقدام به جمع‌آوری داده‌ها گردید. برای سنجش اعتبار^۱ ابزار اصلی تحقیق (پرسش‌نامه) از اعتبار صوری^۲ استفاده شد. علاوه بر این، برای برآورد همسانی درونی یا ثبات درونی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. مقادیر ضریب آلفای کرونباخ برای مفاهیم اصلی تحقیق به شرح جدول ذیل

^۱- Validity

^۲- Face validity

^۳- Weber

جدول ۲- ضریب آلفای کرونباخ برای مفاهیم اصلی تحقیق
Table 2- Cronbach's alpha coefficient for the main research concepts

مقدار ضریب آلفای کرونباخ	تعداد آیتم	مفاهیم اصلی
۰/۷۹۸	۵	اعتماد اجتماعی
۰/۷۰۸	۶	مشارکت اجتماعی
۰/۷۰۲	۵	تعامل اجتماعی
۰/۷۸۲	۵	احساس تعلق خاطر
۰/۷۶۶	۵	ارتباطات اجتماعی
۰/۷۶۰	۵	آگاهی
۰/۷۱۳	۵	رضایت اقتصادی
۰/۷۹۵	۵	عوامل نهادی
۰/۷۴۲	۵	شدت خطر ادراک شده
۰/۷۹۲	۱۶	مدیریت مشارکتی

نتایج و بحث

بطور کلی از میان کل تعداد پاسخگویان به تفکیک جنسیت ۳۸/۳ درصد زن و ۶۱/۷ درصد پاسخگویان مرد می باشند. میانگین سن پاسخگویان نیز ۳۹/۳۴ سال بوده است. میانه تحصیلی پاسخگویان سیکل به دست آمده است. علاوه بر این بیش از نیمی از پاسخگویان ۵۸/۳ درصد مجرد و میانه وضعیت شغلی آنان در گروه بیکار قرار گرفته است. همچنین میانگین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق بالاتر از میانگین فرضی (۳) به دست آمده است.

نتایج جدول فوق رابطه مشارکت اجتماعی، اعتماد و تعامل، احساس تعلق، ارتباطات اجتماعی، آگاهی، رضایت اقتصادی و عوامل نهادی با متغیر وابسته تحقیق مدیریت مشارکتی نمایش می دهد. همان طور که ملاحظه می شود، سطح معناداری مشارکت اجتماعی (۰/۳۸۱) به دست آمده است. این امر بدان معنا است که مشارکت اجتماعی مردم در جریان وقوع بلایای طبیعی همچون سیل بر راهبرد مدیریت مشارکتی سیل اثر مثبت و مستقیمی دارد. اعتماد و تعامل نیز با مقدار آزمون (۰/۳۰۵) رابطه مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد. در واقع اعتماد و تعامل مردم با یکدیگر بر موفقیت در اجرای راهبرد مدیریت مشارکتی اثر گذار است.

آگاهی توانایی دانا شدن و درک کردن (برای احساس کردن) یا کسب معرفت از رویدادها است. آگاهی به طور گسترده تر، حالت هشیار بودن کسی یا چیزی است (پوراسماعیل، ۱۳۸۶). شدت خطر درک شده ناشی از نتایج مطلوب، به احساس یک فرد در رابطه با میزان سختی رویدادهای منفی اشاره دارد (صالحی، ۱۳۹۹). مدیریت مشارکتی عبارت است از دخالت کارکنان در رده های مختلف سازمان در فرایند تبیین مسائل و مشکلات، تجزیه و تحلیل موقعیت و دستیابی به راه حل ها به طوری که کارکنان در دستیابی به راه حل ها از قدرت تصمیم گیری بالایی برخوردار باشند و با سرپرستان و رؤسای خود همفکری کنند (چوپانی، ۱۳۸۹). علاوه بر این، تعاریف عملیاتی متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق ساخته بسته پاسخ در قالب طیف ۵ گزینه ای لیکرت (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵) به ترتیب برای متغیر اعتماد اجتماعی (۵)، مشارکت اجتماعی (۶)، تعلق خاطر (۵)، ارتباطات اجتماعی (۵)، آگاهی (۵)، رضایت اقتصادی (۵)، عوامل نهادی (۵) و شدت خطر درک شده (۵)، مدیریت مشارکتی (۱۶) گویه عملیاتی سازی شده اند.

جدول ۳- تحلیل نتایج رابطه متغیرهای تحقیق

Table 1- Analysis of the results of the relationship between research variables

مدیریت مشارکتی	آزمون	معنی داری
مشارکت اجتماعی	۰/۳۸۱	۰/۰۰۰
اعتماد و تعامل	۰/۳۰۵	۰/۰۰۷
احساس تعلق	۰/۲۱۱	۰/۰۰۱
ارتباطات اجتماعی	۰/۴۷۱	۰/۰۰۰
آگاهی	۰/۳۵۸	۰/۰۰۳
رضایت اقتصادی	۰/۴۱۱	۰/۰۰۰
رضایت نهادی	۰/۶۳۴	۰/۰۰۵

احساس تعلق نیز با مقدار آزمون (۰/۳۱۱) رابطه مثبت و معناداری با مدیریت مشارکتی به دست آورده است. به بیان دیگر، احساس تعلق مردم به مکان زندگی خود اعم از شهر یا روستا رابطه مستقیمی با کارآمدی راهبرد مدیریت مشارکتی دارد. علاوه بر این، متغیر ارتباطات اجتماعی نیز با مقدار آزمون (۰/۴۷۱) ارتباط معناداری با مدیریت مشارکتی به دست آورده است. این امر بدان معناست مادامی که ارتباطات اجتماعی مردم با یکدیگر برقرار باشد، می تواند به کارایی هر چه بیش تر مدیریت مشارکت در جریان وقوع سیل کمک نماید. همچنین رابطه بین آگاهی با مقدار آزمون (۰/۳۵۸) با مدیریت مشارکتی مثبت و معنادار محاسبه شده است. فی الواقع میزان آگاهی مردم نسبت به خطرات سیل می تواند به بهبود مدیریت مشارکتی و برنامه های آن بیانجامد. عوامل اقتصادی از دیگر متغیرهای مستقل مورد بحث است که با توجه به مقدار آزمون (۰/۴۱۱) نشان می دهد که ارتباط مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد. به بیان دیگر، بهره مندی اقتصادی مردم از حمایت های مادی می تواند به عوامل آنان منجر شود و در نتیجه میزان مشارکت و همکاری مردم را نیز بالا می برد. در واقع، در این صورت مدیریت مشارکتی می تواند به درستی اجرا شود؛ و در نهایت، عوامل نهادی با مقدار آزمون (۰/۶۳۴) نشان داد که رابطه مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد. در باب این نتیجه می توان اذعان داشت که رضایت مردم از نهادها و

دستگاه های اجرایی می تواند برای نیل به موفقیت راهبرد مدیریت مشارکتی اثرگذار باشد.

همان طور که ملاحظه می شود، سطح معناداری مشارکت اجتماعی در هر چهار بعد مدیریت مشارکتی با مقادیر (۰/۲۶۸، ۰/۳۲۵، ۰/۳۲۳ و ۰/۳۹۷) مثبت و معنادار به دست آمده است. اعتماد و تعامل نیز با مقادیر آزمون (۰/۲۶۰، ۰/۳۴۵، ۰/۲۲۲ و ۰/۴۰۳) رابطه مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد. احساس تعلق نیز با مقادیر آزمون (۰/۳۲۹، ۰/۲۱۲ و ۰/۲۴۴) رابطه مثبت و معناداری با مدیریت مشارکتی به دست آورده است. علاوه بر این همچنانکه ملاحظه می شود، رابطه بین احساس تعلق و مشارکت در حل مشکلات معنادار به دست نیامده است. علاوه بر این، متغیر ارتباطات اجتماعی نیز با مقادیر آزمون (۰/۵۷۲، ۰/۴۴۹، ۰/۳۲۶ و ۰/۴۷۴) ارتباط معناداری با مدیریت مشارکتی به دست آورده است. همچنین رابطه بین آگاهی با مقادیر آزمون (۰/۴۴۱، ۰/۴۳۰، ۰/۱۹۲ و ۰/۲۶۹) با مدیریت مشارکتی مثبت و معنادار محاسبه شده است. عوامل اقتصادی از دیگر متغیرهای مستقل مورد بحث است که با توجه به مقادیر آزمون (۰/۲۸۸، ۰/۵۳۲، ۰/۴۰۵ و ۰/۴۸۳) نشان می دهد که ارتباط مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد؛ و در نهایت، عوامل نهادی با مقادیر آزمون (۰/۴۸۵، ۰/۷۲۴، ۰/۵۵۹ و ۰/۶۳۴) نشان داد که رابطه مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد.

جدول ۴- نتایج تحلیل رابطه در سطح ابعاد متغیرهای تحقیق

Table 4-Results of relationship analysis at the level of dimensions of research variables

متغیر مستقل	متغیر وابسته	مقدار آزمون	سطح معناداری	متغیر مستقل	متغیر وابسته	مقدار آزمون	سطح معناداری
مشارکت اجتماعی	مشارکت در هدفگذاری	۰/۲۶۸	۰/۰۰۰	آگاهی	مشارکت در هدفگذاری	۰/۴۴۱	۰/۰۰۰
	مشارکت در تصمیم گیری	۰/۳۲۵	۰/۰۰۰		مشارکت در تصمیم گیری	۰/۴۳۰	۰/۰۰۰
	مشارکت در حل مشکلات	۰/۳۲۳	۰/۰۰۰		مشارکت در حل مشکلات	۰/۱۹۲	۰/۰۰۰
	مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۳۹۷	۰/۰۰۰		مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۲۶۹	۰/۰۰۰
اعتماد و تعامل	مشارکت در هدفگذاری	۰/۲۶۰	۰/۰۰۰	عوامل اقتصادی	مشارکت در هدفگذاری	۰/۲۸۸	۰/۰۰۰
	مشارکت در تصمیم گیری	۰/۳۴۵	۰/۰۰۰		مشارکت در تصمیم گیری	۰/۵۳۲	۰/۰۰۰
	مشارکت در حل مشکلات	۰/۲۲۲	۰/۰۰۰		مشارکت در حل مشکلات	۰/۴۰۵	۰/۰۰۰
	مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۴۰۳	۰/۰۰۰		مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۴۸۳	۰/۰۰۰
احساس تعلق	مشارکت در هدفگذاری	۰/۳۲۹	۰/۰۰۰	عوامل نهادی	مشارکت در هدفگذاری	۰/۴۸۵	۰/۰۰۰
	مشارکت در تصمیم گیری	۰/۲۱۲	۰/۰۰۰		مشارکت در تصمیم گیری	۰/۷۲۴	۰/۰۰۰
	مشارکت در حل مشکلات	۰/۱۰۰	۰/۰۵۱		مشارکت در حل مشکلات	۰/۵۵۹	۰/۰۰۰
	مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۲۴۴	۰/۰۰۰		مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۶۳۴	۰/۰۰۰
ارتباطات اجتماعی	مشارکت در هدفگذاری	۰/۵۷۲	۰/۰۰۰				
	مشارکت در تصمیم گیری	۰/۴۴۹	۰/۰۰۰				
	مشارکت در حل مشکلات	۰/۳۲۶	۰/۰۰۰				
	مشارکت در کنترل و نظارت	۰/۴۷۴	۰/۰۰۰				

علاوه بر این، نتایج حاصل از آزمون متغیرهای تحقیق با متغیرهای جمعیت شناختی نظیر سن، تحصیلات، وضعیت تأهل و نوع فعالیت نشان داد که با توجه به مقادیر آزمون به ترتیب (۰/۲۳۹- و ۰/۲۱۰-) می توان نتیجه گیری نمود که رابطه بین متغیرهای سن و تحصیلات با مدیریت مشارکتی معکوس و معنادار می باشد. همچنین، مدیریت مشارکتی پاسخگویان بر اساس جنسیت متفاوت نمی باشد. مقایسه میانگین دو گروه نیز عدم تفاوت میزان مدیریت مشارکتی مردان و زنان را نشان می دهد. این در حالی است که تفاوت معناداری در مدیریت مشارکتی به ترتیب با مقادیر معناداری (۰/۰۱۴، ۰/۰۱۵) بر حسب وضعیت شغلی و تأهل وجود دارد. بر این اساس، با توجه به مقایسه میانگین ها می توان ملاحظه نمود که مدیریت

مشارکتی در گروه شغلی دانشجوی، طلبه، سرباز، و نیز در گروه پاسخگویان مجرد بیش از سایرین است. ضریب همبستگی مدل گام به گام رگرسیون متغیرهای مستقل برای تبیین مدیریت مشارکتی با ۰/۸۵ برابر است. مطابق با ضریب تعیین، ۰/۷۲ درصد تغییرات مدیریت مشارکتی از طریق متغیرهای مستقل قابل تبیین است. نسبت F دلالت بر آن دارد که مدل رگرسیونی تحقیق مدل مناسبی برای تبیین متغیر وابسته است. براساس ترتیب تأثیرگذاری و اهمیت متغیرهای مستقل عوامل نهادی بیش ترین تأثیر را بر مدیریت مشارکتی دارد. مقدار تی نیز چون از مقدار ۲ بیشتر است و سطح معنی داری آن از ۰/۰۱ کمتر است لذا، این متغیر تأثیر معنی دار بر متغیر وابسته دارد. آخرین متغیری که کم ترین تأثیر را بر مدیریت

مشارکتی دارد نیز، عوامل اقتصادی است که بادر نظر گرفتن مقدار T، این تأثیر به لحاظ آماری معنی دار می باشد.

جدول ۵- ضرایب تأثیر مدل نهایی رگرسیون متغیرهای مستقل تبیین کننده مدیریت مشارکتی

Table 2- Effect coefficients of the final regression model of independent variables explaining collaborative management

متغیرها	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (RSquare)	آزمون F	معنی - داری	ضریب بتا β	مقدار آزمون T	سطح معنی - داری	ضریب تولرانس	VIF
مقدار ثابت	۰/۸۵۲	۰/۷۲۶	۱۹۹/۰۴۱	۰/۰۰۰	-	۳/۲۸۳	۰/۰۰۱	-	-
عوامل نهادی					۱/۴۹۹	۱۵/۸۱۳	۰/۰۰۰	۰/۸۵۶	۱/۰۴۵
اعتماد و تعامل					۰/۷۳۱	۵/۵۳۹	۰/۰۰۰	۰/۶۴۶	۱/۱۶۸
عوامل اقتصادی					۰/۲۵۷	۴/۴۳۶	۰/۰۰۰	۰/۷۶۰	۱/۵۴۷
احساس تعلق					-۰/۷۴۳	-۳/۲۷۰	۰/۰۰۱	۰/۷۵۲	۱/۳۱۶
آگاهی					۰/۵۳۲	۲/۶۵۴	۰/۰۰۸	۰/۸۷۴	۱/۳۳۰

نتیجه گیری

بین اعتماد اجتماعی و مدیریت مشارکتی رابطه مثبت و معناداری وجود داشته است. این امر بدان معناست که وجود اعتماد اجتماعی در یک جامعه آسیب دیده از بلایای طبیعی مانند سیل به موفقیت راهبرد مدیریت مشارکتی آن کمک می نماید. سطح معناداری مشارکت اجتماعی (۰/۳۸۱) به دست آمد. این امر بدان معناست که مشارکت اجتماعی مردم در جریان وقوع بلایای طبیعی همچون سیل بر راهبرد مدیریت مشارکتی سیل اثر مثبت و مستقیمی دارد. نتایج تحقیقات قبلی همچون زمانی (۱۳۹۸)، یازرلو (۱۴۰۰)، کرد (۱۳۹۹)، آوویان و مرنجیک^۱ (۲۰۱۹)، پرنو و همکاران (۲۰۲۰) و زنبه و همکاران (۲۰۲۱) نیز تأیید می نماید که از جمله عوامل مؤثر بر کامیابی مدیریت مشارکتی، مشارکت مردم محلی می باشد. اعتماد و تعامل نیز با مقدار آزمون (۰/۳۰۵) رابطه مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی داشته است. در واقع اعتماد و تعامل مردم با یکدیگر بر موفقیت در اجرای راهبرد مدیریت مشارکتی اثرگذار

است. نتیجه تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات زمانی (۱۳۹۸) زنبه و همکاران (۲۰۲۱) همسو و منطبق می باشد. چرا که لازمه موفقیت مدیریت مشارکتی، اعتماد و تعامل دو سویه مردم با یکدیگر و مدیران محلی است. احساس تعلق نیز با مقدار آزمون (۰/۳۱۱) رابطه مثبت و معناداری با مدیریت مشارکتی به دست آورد. به بیان دیگر، احساس تعلق مردم به مکان زندگی خود اعم از شهر یا روستا رابطه مستقیمی با کارآمدی راهبرد مدیریت مشارکتی دارد. متغیر ارتباطات اجتماعی نیز با مقدار آزمون (۰/۴۷۱) ارتباط معناداری با مدیریت مشارکتی به دست آورد. این امر بدان معناست مادامی که ارتباطات اجتماعی مردم با یکدیگر برقرار باشد، می تواند به کارایی هر چه بیش تر مدیریت مشارکت در جریان وقوع سیل کمک نماید. نتیجه تحقیق حاضر با نتیجه تحقیق زمانی (۱۳۹۸) منطبق می باشد. یکی از عوامل اثرگذار بر مدیریت مشارکتی، ارتباطات اجتماعی مردم محلی با یکدیگر است. رابطه بین آگاهی با مدیریت مشارکتی مثبت و معنادار محاسبه گردید. فی الواقع میزان آگاهی مردم نسبت به خطرات سیل می تواند به بهبود مدیریت مشارکتی و برنامه های آن بیانجامد. زمانی در سال (۱۳۹۸) و پرنو و همکاران (۲۰۲۰) نیز

۱ - Avoyan and Meijerink

بیش‌ترین تأثیر را بر مدیریت مشارکتی داشته است. با هدف دانش‌افزایی در حوزه عوامل اثرگذار بر مدیریت مشارکتی در اجتماعات روستایی و شهری نسبت به حفاظت از منطقه محل سکونت خود لازم است تا محققان در تحقیقات پیش رو خود ابتدا تفاوت‌های جغرافیایی و مسائل مرتبط با مسائل محیطی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی که به شکل یک مسأله اجتماعی نمایان شده است را شناسایی کنند. بدین ترتیب پیشنهاد می‌گردد تا در تحقیقات مشابه به نقش عوامل اجتماعی توجه کافی مبذول داشته شود. تحقیق حاضر نشان داد که چارچوب نظری تلفیقی حاضر، چارچوب مناسبی برای شناسایی عوامل اثرگذار بر مدیریت مشارکتی در جوامع محلی است. سازه‌های این چارچوب توانستند تا حد قابل قبولی یک مسأله اجتماعی را تبیین نمایند.

سپاسگزاری

پژوهش حاضر مستخرج از طرح پژوهشی با عنوان «راهکارهای مردمی مقابله با بروز سیلاب در سطح محلی» می‌باشد که در سال ۱۴۰۲ با مسئولیت دکتر غلامرضا خوش‌فر و حمایت بنیاد ملی حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور انجام پذیرفته است.

یکی از راهکارهای کنترل سیلاب در مرحله قبل از وقوع آن را آگاهی عنوان نموده‌اند. عوامل اقتصادی از دیگر متغیرهای مستقل مورد بحث است که با توجه به مقدار آزمون (۰/۴۱۱) نشان داد که ارتباط مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد. به بیان دیگر، بهره‌مندی اقتصادی مردم از حمایت‌های مادی می‌تواند به رضایت آنان منجر شود و در نتیجه میزان مشارکت و همکاری مردم را نیز بالا می‌برد. در واقع، در این صورت مدیریت مشارکتی می‌تواند به درستی اجرا شود. بر طبق نتایج تحقیق زمانی در سال (۱۳۹۸) و پرونو و همکاران (۲۰۲۰) مردم و مدیران محلی نقش مشارکت اقتصادی را در الویت می‌دانند. عوامل نهادی با مقدار آزمون (۰/۶۳۴) نشان داد که رابطه مثبت و مستقیمی با مدیریت مشارکتی دارد. در باب این نتیجه می‌توان اذعان داشت که رضایت مردم از نهادها و دستگاه‌های اجرایی می‌تواند برای نیل به موفقیت راهبرد مدیریت مشارکتی اثرگذار باشد. بر طبق نتایج تحقیق زمانی (۱۳۹۸)، کرد (۱۳۹۹)، فخرالدین^۱ و همکاران (۲۰۱۹) و پرونو و همکاران (۲۰۲۰) نقش عوامل نهادی و مدیریتی در بهبود عملکرد راهبرد مدیریت مشارکتی بسیار با اهمیت است. علاوه بر این، سطح معناداری متغیرهای مستقل در سطح هر چهار بعد مدیریت مشارکتی مثبت و معنادار به دست آمد. در نهایت، نتیجه رگرسیون چند متغیره نشان داد که متغیر عوامل نهادی با مقدار بتای (۱/۴۹۹)

منابع

خشکسالی و مخاطرات طبیعی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان.
ادیبی، ح. (۱۳۵۴). جامعه‌شناسی طبقات اجتماعی، تهران، دانشکده علوم اجتماعی و تعاون. ۱۷۵ ص.
اسمیت، آ. د. (۱۳۸۳). ناسیونالیسم: نظریه، ایدئولوژی، تاریخ. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

ابراهیمی، ف. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر راهکارهای مدیریتی در مدیریت هدمند سیلاب شهری با رویکردهای نوین، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده فنی مهندسی.

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری (۱۳۹۸). کارگروه سیلاب،

<https://doi.org/20.1001.1.26453851.1398.2.1.18.6>

صالحی، ص. (۱۳۹۹). عوامل مؤثر بر رفتار پیشگیرانه نسبت به کرونا در بین روستاییان، صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوریان کشور.

صدارتی، الف. (۱۳۷۱). مفاهیم اساسی جامعه شناسی، ماکس وبر، تهران. مرکز. ۱۶۰ ص.

قاسمی، ف. (۱۳۹۲)، انگیزش مصرف پایدار، تهران. انتشارات دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی. ۲۱۳ ص.

قیصری، ن. (۱۳۹۷). مشارکت اجتماعی؛ معناکاوای یک مفهوم راهبردی، مطالعات راهبردی ناجا، ۴ (۱۱): ۵۹-۳۱.

کریب، ی. (۱۴۰۰). نظریه اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس (چاپ ۱۴، ع. مخبر، مترجم؛ م. متحد، ویراستار). آگاه. (تاریخ انتشار اثر اصلی: ۱۹۹۲).

کرد، ز. (۱۳۹۸). ارزیابی خطر سیلاب در مناطق روستایی دشت جوبین براساس مدل‌های تصمیم‌گیری چند معیاره، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

کمالی، ز. و قاسمی، م. (۱۴۰۲). راهبردهای تاب‌آوری کالبدی مسکن خانوارهای روستایی در برابر سیل (مطالعه موردی: شهرستان درگز). راهبردهای توسعه روستایی، ۱۰ (۱۱): ۱۹-۳۷.

<https://doi.org/10.22048/rdsj.2022.310569.1984>
کیخا، ز.، بذرافشان، ج.، قنبری، س. و کیخا، ع. (۱۴۰۲). تحلیل فضایی میزان برخورداری جامعه محلی از شاخص‌های اقتصادی مؤثر بر تاب‌آوری در برابر مخاطرات محیطی (مطالعه موردی: روستاهای منطقه سیستان). راهبردهای توسعه روستایی، ۱۰ (۴): ۴۶۱-۴۴۷. doi:

<https://doi.org/10.22048/rdsj.2023.320613.1992>
گزارش ملی سیلاب‌ها، کارگروه کشاورزی و منابع طبیعی، سال ۱۳۹۸.

بورديو، پ. (۱۳۸۰). نظریه کنش، ترجمه مرتضی مردیپها، تهران. انتشارات نقش نگار. ۳۳۴ ص.

بهیارفرد، م.، دستورانی، م. و عنابستانی، ع. (۱۴۰۲). ارزیابی تاب‌آوری سکونتگاه‌های روستایی در برابر سیلاب (مطالعه موردی: روستای زشک مشهد). راهبردهای توسعه روستایی، ۱۰ (۳): ۳۴۵-۳۲۵.

<https://doi.org/10.22048/rdsj.2023.350518.2038>
بیدل، پ. و محمودزاده، ع. (۱۳۹۱). بررسی میزان تعلق اجتماعی مردم به جامعه ایران و رابطه آن با اعتماد اجتماعی و فردگرایی، مطالعه موردی شهر مشهد، تحقیقات فرهنگی ایران، ۵ (۲)، ۶۳-۳۱.

<https://doi.org/10.7508/ijcr.2012.18.002>
پوراسماعیل، ی. (۱۳۸۶). آگاهی و مسئله شکاف تبیینی. فصلنامه فلسفه (دانشگاه تهران)، ۳۵ (۲)، ۱۵-۴۴.

پویان، ح. (۱۳۸۳). درآمدی بر نظریه فرهنگی، فیلیپ دانیل اسمیت، تهران. دفتر پژوهش‌های فرهنگی. ۴۰۰ ص.

جلایی پور، ح. (۱۳۸۷)، با نظریه‌های گوناگون جامعه شناسی چگونه روبرو شویم؟، نامه علوم اجتماعی، شماره ۳۳.

جلایی پور، م. (۱۳۸۴). چشم‌انداز جهانی، آنتونی گیدنز، تهران. انتشارات طرح نو. ۱۶۴ ص.

چوپانی، ه. (۱۳۸۹). بررسی رابطه مدیریت مشارکتی و کارآفرینی سازمانی در شرکت‌های تولیدی کوچک و متوسط استان کردستان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج.

زارع شاه آبادی، الف. و نوریان نجف، م. (۱۳۹۱). بررسی رابطه اعتماد اجتماعی با مشارکت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه یزد، جامعه شناسی اقتصادی و توسعه، ۱ (۱): ۶۹-۴۷.

زمانی، ز. (۱۳۹۸). راهکارهای مقابله با سیل، جغرافیا و روابط انسانی، ۲ (۱): ۳۰۷-۳۰۱.

- Fakhruddin, B. (SHM). Reinen-Hamill, R. Robertson, R. (2019), Extent and evaluation of vulnerability for disaster risk reduction of urban Nuku'alofa, Tonga, Progress in Disaster Science, Volume 2, 1-10. DOI: 10.1016/j.pdisas.2019.100017
- Füssel, H-M. (2005). Vulnerability in Climate Change, Research: A
- Hoy, T, B. (1990). Organizational Climate, School Health, and Effectiveness, Educational Adminatrative Quarterly, 26(6), 260-272. DOI: 10.1177/0013161X90026003004
- Martiskaninen, M. (2007), Affecting consumer behavior on energy consumption, Sussex Energy Group, Univerity of Sussex.
- Perrone, A. Inam, A. Albano, R. Adamowski, J. Sole, A. (2020). A participatory system dynamics modeling approach to facilitate collaborative flood risk management: A case study in the Bradano River (Italy), Journal of Hydrology, Volume 580, January 2020, 124354. Doi: 10.1016/j.jhydrol.2019.124354
- Pietikäinen, J. (2007). Slow Start at the Beginning of the Recycling Chain – How to Make Consumers Recycle Their Mobile Phones? Master's Thesis, University of Helsinki, Faculty of Biosciences, Department of Biological and Environmental Sciences.
- Rainear, A.M. & Christensen, J.L. (2017). Protection motivation theory as an explanatory framework for pro environmental intentions, Communication Research Reports, Vol.00. No.00, PP: 1-10. DOI: 10.1080/08824096.2017.1286472
- Triandis, H. C. (1977). Interpersonal Behaviour. Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Zenbe, M.G. Fleshens, L. Ritsma, C. Van گیدنز، آ. (۱۳۸۴). مسائل محوری در نظریه اجتماعی: کنش، ساختار و تناقض در تحلیل اجتماعی، ترجمه محمد رضایی، تهران: سعاد، ۲۸۸ صفحه. شابک ۹۶۴۷۷۷۶۰۵۵
- مخبر، ع. (۱۳۷۸). نظریه اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس، یان کرایب، تهران: آگاه. ۳۴۵ ص.
- وبر، م. (۱۳۶۷). مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی (ا. صدارتی، مترجم). نشر مرکز. ۴۰
- ویکی پدیا (۱۳۹۸). سیل ۱۳۹۸ شمال ایران، قابل دسترس در سایت: <https://fa.wikipedia.org/wiki> (تاریخ مراجعه: ۱۴۰۳/۷/۲)
- وزارت نیرو. (۱۳۹۵). گزارش عملکرد معاونت آب و آبفا. یازرلو، ب، شهیدی، ع، فرزانه، م. (۱۴۰۰). نقش هنجارهای اخلاقی در مدیریت مشارکتی منابع آب محدوده توشن استان گلستان، تحقیقات منابع آب ایران، ۱۷(۲)، ۱-۱۶. <https://doi.org/10.1001.1.17352347.1400.17.2.14>
- یاسر پور، ا. (۱۳۸۶). آگاهی و مسئله شکاف تبیینی. فلسفه، ۵(۳): ۵۲-۶۱
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior, (Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall).
- Avoyan, E., & Meijerink, S. (2020). Cross-sector collaboration within Dutch flood risk governance: historical analysis of external triggers. International Journal of Water Resources Development, 37(1), 24-47. <https://doi.org/10.1080/07900627.2019.1707070>
- Bildan, L., (2003). Disaster Management in Southeast Asia an Overview, eyeDS Creative Works.
- Clubb. A. C. (2012). Protecting the Castle: Applying Protection Motvation Theory to Explain the Use of Home Guardianship. date: 22/Dec/2018.pp 6.7.

River floodplains, Kenya, [Environmental Planning and Management](#), 65 (4), 512-629.
Doi. 10.1080/09640568.2021.1897973

Steenbergen, F. (2021). Enhancing traditional floodwater governance for inclusive and resilient flood-based livelihood systems in Tana